

Evaluatie toezichthouders Transvaalbuurt Amsterdam Oost

Derde tussenrapportage (najaar 2008)

Sander Flight
Marieke de Groot
Paul Hulshof

Evaluatie toezichthouders Transvaalbuurt Amsterdam Oost

Derde tussenrapportage (najaar 2008)

Amsterdam, 4 november 2008

Sander Flight
Marieke de Groot
Paul Hulshof

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Ontwikkeling overlast en criminaliteit	7
2.1	Drugsoverlast gedaald, jeugdoverlast toegenomen	7
2.2	Criminaliteit gedaald	8
2.3	Verplaatsing	9
3	Samenwerking, organisatie en kwaliteit van toezicht	10
3.1	Samenwerking tussen politie, toezichthouders en Vliegende Brigade	10
3.2	Organisatie en samenwerking politie en toezichthouders	11
4	Samenvatting en verbeterpunten	13
4.1	Samenvatting	13
4.2	Verbeterpunten	14
	Bijlagen	
Bijlage 1	Politiecijfers, dagrapportages en logboeken	18
Bijlage 2	Onderzoeksverantwoording	25

1 Inleiding

Stadsdeel Oost/Watergraafsmeer zet in de Transvaalbuurt sinds 2006 extra toezichthouders in om de leefbaarheid en veiligheid te vergroten. Na een pilot in 2006 bleek dat de meerderheid van de ondernemers en bewoners vond dat de overlast verminderd was. Ook politie en toezichthouders waren positief. Daarom is besloten een structureel karakter aan het extra toezicht te geven.

De toezichthouders hebben als doel de veiligheid in het gebied te vergroten, de leefbaarheid te verbeteren en bij te dragen aan een verbetering van de sociale cohesie in de buurt:

- Daling van 25% in aangiftecijfers, bij gelijkblijvende aangiftebereidheid;
- Verbetering subjectieve veiligheid en leefbaarheid in de buurt.

Onderzoeks- en adviesbureau DSP-groep is ingeschakeld door het stadsdeel om elke zes maanden onderzoek te doen naar de effecten van de toezichthouders. Eén keer per jaar worden enquêtes gehouden, een grote evaluatie, en één keer per jaar worden andere informatiebronnen op een rij gezet, een kleine evaluatie. Dit is de tweede kleine evaluatie – er zijn bij deze meting dus geen enquêtes gehouden. In het voorjaar van 2009 volgt de tweede grote evaluatie.¹



Twee toezichthouders van ISA

Foto: Stadsdeel Oost/WGM

Noot 1 Het eerste rapport verscheen in het najaar van 2007 en het tweede rapport in het voorjaar van 2008. Zie: <http://www.oost-watergraafsmeer.nl/asp/download.aspx?file=/contents/pages/41096/kwartaalrapportageherfst2007dsp.pdf>

Taken en bevoegdheden

De toezichthouders werken altijd in koppels van twee man. Ze hebben twee taken: signaleren en optreden. Ze letten vooral op overlast en criminaliteit, maar signaleren en melden ook grofvuil en kapotte straatverlichting aan de reinigingsdienst van het stadsdeel. De prioriteit van het toezicht ligt bij drugserelateerde overlast (gebruiken en dealen) en bij overlast van rondhangende groepen ('kaarters' en jongeren). Als de toezichthouders overlast signaleren, treden zij op. Dat kan variëren van aanspreken, wegsturen of hinderlijk in de buurt gaan staan van de overlastveroorzakers.

Als er sprake is van criminaliteit, melden de toezichthouders dit aan het wijkteam van de politie. Als de politie besluit direct op te treden – afhankelijk van het aantal beschikbare politiemensen op straat en andere incidenten die in de buurt gebeuren – dan treden de toezichthouders meestal ook op en is de politie er binnen een paar minuten bij. Bij grote incidenten, zoals een vechtpartij waar vijftientig man bij betrokken waren, wachten de toezichthouders tot de politie er is.

Alle incidenten op het gebied van criminaliteit of overlast die de toezichthouders waarnemen, rapporteren zij in een dagrapportage die na elke dienst wordt uitgewerkt. Deze dagrapportages worden naar het stadsdeel en de politie gestuurd en tijdens de wekelijkse briefing met de politie – en sinds februari 2008 ook met de Vliegende Brigade – besproken.

Het toezichtgebied

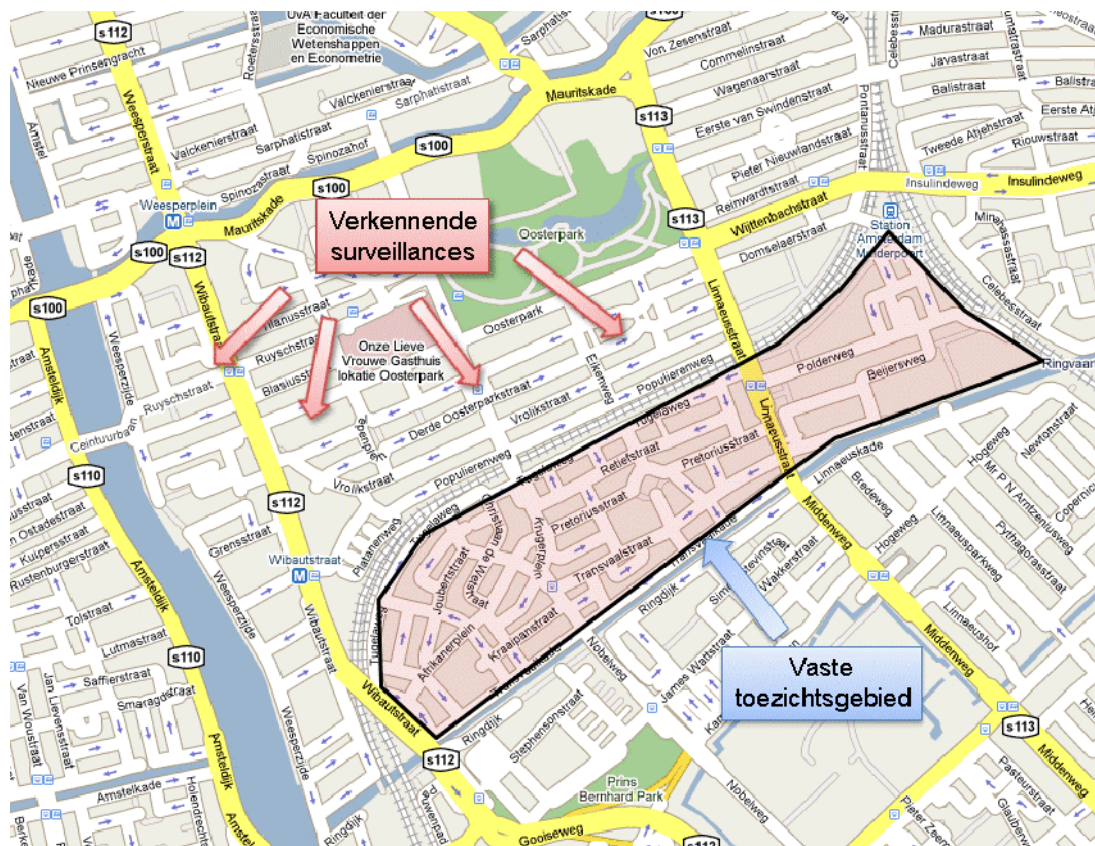
Om beter in te kunnen spelen op de problemen is het oorspronkelijke gebied van toezicht in 2006 en 2008 vergroot: niet alleen het Krugerplein en het Afrikanerplein worden in de gaten gehouden, maar een steeds groter gebied in de omgeving. De uitbreiding in 2008 betreft het gebied ten zuiden van het Muiderpoortstation tussen Linnaeusplantsoen, Nicolaas de Roeverstraat, Polderweg en Oranje-Vrijstaatkade.

Om beter in te kunnen spelen op de problemen is besloten ook voor kortere periodes toezicht te houden op nabijgelegen locaties waar verplaatsingseffecten worden vermoed. Deze inzet gebeurt in nauwe samenwerking met de betreffende buurtregisseurs. Het gaat hier verkennende surveillances, gemiddeld twee keer per dienst, waarbij de nadruk ligt op het rapporteren van de aanwezigheid van doelgroepen en dus niet zozeer op het optreden tegen overlastgevendend.

Het betreft het gebied rond het Muiderpoortstation, deel van Oosterparkbuurt-Zuid, Boerhaaveplein, Oetgensstraat en omgeving. Dit zijn allemaal uitwijklocaties voor jongeren. Tenslotte wordt ook het parkje in de Parooldriehoek meegenomen in verband met drugsoverlast.

Het vaste toezichtgebied en het uitwijkgebied zijn in onderstaande kaart weergegeven. Opmerking: het gebied ten oosten van de Linneusstraat hoort niet officieel bij de Transvaalbuurt. Het gebied is één grote bouwput en hoort daarom niet tot het toezichtgebied.

Figuur 1.1 Plattegrond toezichtgebied



Toezichttijden

De toezichthouders werken op variabele tijden om op die manier onvoorspelbaar te blijven voor overlastveroorzakers. In de afgelopen periode, van februari tot oktober 2008, hebben de toezichthouders dagelijks diensten gedraaid. In drukke perioden, juni en juli, hebben ze dag- en avonddiensten gedraaid en in andere maanden wisselden deze diensten elkaar af.

Vliegende Brigade

In februari 2008 is de Vliegende Brigade als tijdelijk project en pilot gestart in de buurt. Dit is een groep toezichthouders en bijzonder opsporingsambtenaren, aangevuld met veldwerkers die ervoor zorgen dat personen bij drugs-, drank- of jeugdoverlast worden begeleid naar de zorg. De Dienst Stadtoezicht neemt deel aan het project met twaalf toezichthouders waarvan de helft bevoegd is tot handhaven van de Algemene Plaatselijke Verordening. Zij zijn in koppels actief van 9 uur 's ochtends tot middernacht. Het aantal koppels, de looproutes en de werktijden zijn variabel om te voorkomen dat hun aanwezigheid voorspelbaar wordt. Daarnaast maakt een veldwerker van Veldwerk Amsterdam onder verantwoordelijkheid van de GGD, deel uit van de Vliegende Brigade, evenals de politie. Er vindt afstemming plaats met de particuliere toezichthouders van ISA.

Het is onmogelijk onderscheid te maken tussen de invloed van de particuliere toezichthouders en de Vliegende Brigade. Alle effecten waarover in dit rapport wordt geschreven, zijn een gevolg van het totaalniveau van toezicht in de buurt. Vervolgmetingen zullen duidelijk maken wat er gebeurt als de Vliegende Brigade niet meer actief is in de Transvaalbuurt.

2 Ontwikkeling overlast en criminaliteit

In dit hoofdstuk wordt de ontwikkeling in overlast en criminaliteit beschreven. Dit gebeurt op basis van politiecijfers, gegevens uit de dagrapportages van de toezichthouders, logboekjes van bewoners en interviews. De cijfers zelf worden uitgebreid beschreven in bijlage 1.

2.1 Drugsoverlast gedaald, jeugdoverlast toegenomen

Afgaande op cijfers van de politie is het aantal meldingen van overlast na een piek in de zomer van 2007 gedaald. Gemiddeld worden er 25 meldingen per maand gedaan van burengerucht, drugs- of drankoverlast, verkeersongevallen of verkeersoeverlast. Uit de dagrapportages van de toezichthouders komt eenzelfde beeld naar voren: de drugsgerelateerde overlast (overlastgevende dealers en gebruikers, drugs dealen en openlijk gebruik) is sterk afgenomen ten opzichte van de evaluatie in februari 2008. Door de ISA toezichthouders wordt opgemerkt dat de drugsoverlast op en rond het Krugerplein aanvankelijk was afgenomen, maar de laatste tijd weer enigszins is toegenomen door verplaatsing van de drugsoverlast binnen de wijk. Dit onderwerp kwam ook aan de orde tijdens de afgelopen bewonersbijeenkomst over de Vliegende Brigade van 9 oktober jongstleden.

De dealers en gebruikers zijn in aantal afgenomen en ze verplaatsen zich meer door de buurt waardoor de overlast is verdund. Een probleem met betrekking tot de dealers is dat een gedeelte van de groep in de wijk zelf woont, waardoor het risico bestaat dat er meer vanuit woningen wordt gedeald dan voorheen.

De overlast die veroorzaakt wordt door hangjongeren is toegenomen volgens de politie. De toezichthouders erkennen dat er overlast is, maar zijn van mening dat deze niet sterk is verergerd. Er is een aantal vaste plaatsen in de wijk waar jongeren rondhangen, dat zijn het Transvaalkwartier bij de Joubertstraat, het basketbalveld bij de Maritzstraat en het Krugerplein. De toename van het aantal waarnemingen in de dagrapportages van de toezichthouders wordt ook veroorzaakt doordat de toezichthouders een groter gebied bestrijken dan voorheen en daardoor meer incidenten waarnemen. Het blijkt dat veel overlast wordt veroorzaakt door jongeren bij het Iepenplein, een gebied dat niet bij de Transvaalbuurt hoort.

Het zijn veelal dezelfde jongens als in voorgaande evaluaties, maar de groep is aangevuld met een jongere generatie (in de leeftijd van 10-16 jaar, ook wel de 'broertjes van' genoemd). De groep jongeren bij het Transvaalkwartier is een groep van 12 tot 13 jongeren in de leeftijd van 18 tot 22 jaar. Bij het Iepenplein houdt zich een groep op in de leeftijd van 16 tot 20 jaar en op het Transvaalplein hangt een groep van ongeveer twintig jongeren in de leeftijd van 10 tot 17 jaar. Vooral deze laatste groep heeft weinig respect voor de toezichthouders en het is moeilijk vat te krijgen op deze groep. Ze weten precies hoe ver ze kunnen gaan zonder opgepakt te worden. Ze schelden veel, met name naar de donker gekleurde toezichthouders. De overlast die deze groepen veroorzaken bestaat voornamelijk uit hard praten, rondscheuren op scooters, afval op straat gooien, het hangen in portieken en het spelen van luide muziek. De meeste overlast wordt in de

avonduren ervaren.

Als de toezichthouders de groepen aanspreken op hun gedrag zijn de reacties wisselend. De ene keer luisteren ze zonder veel problemen en een andere keer worden ze agressief en blijven ze waar ze zitten.

De bewoners die logboekjes bijhouden ergeren zich het meeste aan vervuiling in de buurt.² Het gaat daarbij met name om het dumpen van grofvuil, het achterlaten van voedselresten en het weggooien van stapels reclamefolders of kranten. Ook agressie en geluidsoverlast worden veelvuldig gemeld. Bij agressie gaat het met name om burenruzies. Tenslotte ervaren verschillende bewoners overlast van scooters die op de stoep scheuren.

2.2 Criminaliteit gedaald

De afgelopen twaalf maanden (zomer 2007 tot en met zomer 2008) is het aantal aangiften constant op ongeveer vijftig per maand. Dat is twintig procent lager dan in 2006. De delicten waar het meest aangifte van wordt gedaan zijn diefstal uit auto's en vernieling.³

De cijfers uit de Transvaalbuurt zijn afgezet tegen een groter gebied (controlegebied) om te kunnen zien wat de bredere trends in criminaliteit en overlast zijn.⁴ De vergelijking met het controlegebied laat zien dat de situatie in de Transvaalbuurt in de eerste helft van 2007 duidelijk verslechterde ten opzichte van de algemene trend. Sinds januari 2008 is de ontwikkeling in de Transvaalbuurt echter positiever dan in het controlegebied.

Uit de dagrapportages van de toezichthouders komt eenzelfde beeld naar voren. Met name het aantal waargenomen drugsdeals, vernielingen en diefstal/berovingen is gedaald. Alleen het aantal waarnemingen van agressie en geweld is toegenomen. In deze gevallen ging het om ruzies met al dan niet fysiek geweld tussen verschillende groepen in de wijk. Vaak speelden drugs hier een rol in. In andere gevallen ging het om agressie richting de toezichthouders waarbij in sommige gevallen ook ernstige bedreigingen zijn geuit. De politie neemt deze beledigingen en bedreigingen hoog op. Zo is de buurtregisseur op bezoek gegaan bij de ouders van een jongen die een van de toezichthouders had beledigd.

Dat de criminaliteit is afgenomen blijkt ook uit de logboekjes van de bewoners. Er wordt nauwelijks melding gemaakt van vormen van criminaliteit. Slechts twee maal is een melding gemaakt over het dealen van drugs en één keer is een beroving gemeld. Vernielingen in de buurt zijn wel wat vaker gemeld.

Noot 2 We hebben in totaal negen logboeken geanalyseerd. Het is niet te achterhalen van hoeveel verschillende bewoners deze logboekjes afkomstig zijn.

Noot 3 De zestien delicten waar aangiftecijfers voor zijn opgevraagd zijn inbraak bedrijven, inbraak box/garage/schuur/tuinhuis, inbraak woningen, zakkenrollerij, diefstal van motorvoertuigen, diefstal vanaf/uit motorvoertuigen, diefstal van fietsen, diefstal van overige voertuigen, overige vermogensdelicten, zedenmisdrijven, openlijk geweld tegen personen, straatroof, overval, bedreiging, mishandeling en zaakbeschadiging.

Noot 4 Het controlegebied bestaat uit Betondorp, Dapperbuurt, de Omval, Diamantbuurt, Frankendael, IJsselbuurt, Indische buurt west, Middenmeer, Nieuwe Pijp, Oostelijke eilanden/Kadijk, Oosterparkbuurt, Oude Pijp, Rijnbuurt, Weesperbuurt/Plantage en Weesperzijde.

Kortom, zowel de overlast als de criminaliteit lijken te zijn afgenomen in de Transvaalbuurt. Dat blijkt uit politiecijfers, logboekjes van bewoners, dag-rapportages van de toezichthouders en gesprekken met betrokkenen. Vooral drugsgerelateerde overlast, dealen, gebruiken en rondhangen van junks en dealers, lijkt sterk te zijn afgenomen. De extra aandacht voor de buurt en de integrale samenwerking tussen de politie, de ISA toezichthouders en de Vliegende Brigade lijkt zijn vruchten af te werpen.

2.3 Verplaatsing

Er is een kans dat problemen vanuit de Transvaalbuurt zich verplaatsen naar omliggende buurten. Vooral begin 2008 deden verhalen de ronde dat drugsdealers zich verplaatsten richting de Oosterparkbuurt en Park Frankendael omdat het toezicht in de Transvaalbuurt zo intensief was geworden. DSP-groep heeft in een kort onderzoek bekeken of deze signalen werden bevestigd in politiecijfers en interviews met vijf buurtregisseurs en twee andere professionals.

De politiecijfers laten zien dat de criminaliteitscijfers in de Oosterparkbuurt Oost en Oosterparkbuurt West in 2008 inderdaad 25% hoger liggen dan in 2007. De criminaliteit is hier dus toegenomen; vooral straatroven, winkeldiefstallen en diefstallen vanaf/uit motorvoertuig. Opvallend genoeg is er in de Oosterparkbuurt Oost juist een afname van delicten die geen direct financieel gewin opleveren: mishandeling en bedreiging.

Volgens een deel van de experts waar we mee spraken, namelijk de buurtregisseurs van de andere wijkteams in het stadsdeel, een winkelstraatmanager en een veldwerker, is er inderdaad sprake van verplaatsing van problemen vanuit de Transvaalbuurt. In de Oosterparkbuurt en de Weesperzijdestrook zijn drugsdealers actief uit de Transvaalbuurt. Ook een deel van de rondhangende jongeren is waarschijnlijk afkomstig uit de Transvaalbuurt. Op het Boerhaaveplein is een deel van de criminele jeugdgroep van ongeveer 35 jongens die berovingen en autocriminaliteit plegen, afkomstig uit de Transvaalbuurt. De signalen dat er ook in Park Frankendael problemen zouden zijn afkomstig uit de Transvaalbuurt, werden niet bevestigd.

De buurtregisseur van de Transvaalbuurt heeft geconstateerd dat er sprake is van een verschuiving binnen de Transvaalbuurt en een verplaatsing naar delen van het Oosterpark. Binnen de Transvaalbuurt concentreert de drugs-overlast zich tegenwoordig rond de Maritzstraat bij het basketbalveld, het tunneltje tussen de Tugelaweg en de Beukenstraat en, de Ben Viljoenstraat en het Krugerplein.

Het blijkt moeilijk om harde conclusies over verplaatsing te trekken, omdat criminaliteit en overlast dynamische problemen zijn. Als de Vliegende Brigade in het voorjaar van 2008 signaleert dat er in Park Frankendael problemen zijn afkomstig uit de Transvaalbuurt, betekent dit niet dat de problemen daar sindsdien zijn gebleven. Ten tweede bleek het voor de buurtregisseurs van de politie of medewerkers van andere instanties moeilijk om over de grenzen van hun eigen werkgebied heen te kijken. Slechts twee geïnterviewden konden aangeven dat de problemen in hun buurt zijn komen overwaaien vanuit de Transvaalbuurt.

3 Samenwerking, organisatie en kwaliteit van toezicht

3.1 Samenwerking tussen politie, toezichthouders en Vliegende Brigade

In februari 2008 is de Vliegende Brigade als een pilot gestart in de buurt. Dit is een groep toezichthouders en bijzonder opsporingsambtenaren, aangevuld met veldwerkers die personen die drugs-, drank- of jeugdoverlast veroorzaken, begeleiden naar een zorgtraject. De Dienst Stadstoezicht neemt deel aan het project met twaalf toezichthouders waarvan de helft bevoegd is tot handhaven van de Algemene Plaatselijke Verordening.

Elke woensdag vindt er een uitgebreide briefing plaats tussen de politie, ISA en de Vliegende Brigade. De bijeenkomst duurt ongeveer twee uur en er worden soms ook vertegenwoordigers van andere organisaties uitgenodigd wanneer dat in het kader van een bepaald onderwerp wenselijk is. Tijdens deze briefing worden alle gebeurtenissen van de voorbije week doorgesproken en wordt er gezamenlijk geëvalueerd wat er in de afgelopen week goed en minder goed is gegaan. Ook wordt er met elkaar gesproken over speciale acties of gebeurtenissen die gepland staan voor de komende week. De input voor deze bijeenkomsten wordt gevormd door de informatie van de politie en dagrapportages van ISA. Voor de toezichthouders heeft de aanwezigheid van de Vliegende Brigade bij de briefing geen toegevoegde waarde. Een briefing met alleen de politie is wat hun betreft voldoende: daarmee verkrijgen ze alle informatie die ze nodig hebben om hun werk goed te doen.

Het koppel van ISA werkt altijd samen met een koppel van de Vliegende Brigade. Zij kunnen telefonisch contact hebben met elkaar. De Vliegende Brigade heeft een portoverbinding met het politiebureau. Aan het begin van een dienst hebben de koppels van ISA en de Vliegende Brigade contact over eventuele bijzonderheden die overdag zijn gebeurd. Tijdens hun werkzaamheden in de buurt hebben ze echter zelden contact met elkaar. De samenwerking tussen ISA en de Vliegende Brigade is op straat minimaal.

Net voordat de Vliegende Brigade actief was en in de eerste weken nadat zij actief waren, leek het gezag van de ISA toezichthouders volgens de politie enigszins weg te ebben. Veel overlastveroorzakers hadden door dat ISA geen bevoegdheden heeft en dus alleen maar kan observeren en aanspreken. Na de eerste weken bleek – mede met de komst van de Vliegende Brigade – ook ISA volgens de politie weer meer slagkracht te krijgen omdat de toezichthouders samen kunnen optreden. Het is echter maar de vraag of de toegenomen slagkracht van ISA werd veroorzaakt door de aanwezigheid van de Vliegende Brigade. In theorie kan er met de komst van de Vliegende Brigade namelijk getrapt worden opgetreden door ISA, de Vliegende Brigade en de politie. ISA constateert incidenten en probeert zonder dwangmiddelen in te grijpen. Vervolgens kan de Vliegende Brigade verbaliseren als dat nodig is. Bij zwaardere incidenten wordt de politie gewaarschuwd. Maar volgens de ISA toezichthouders is er in de praktijk weinig sprake van deze getrapte werkwijze: zij onderhouden tijdens hun werkzaamheden in de wijk alleen contact met de politie. Volgens de ISA hebben zij zelf meer slagkracht gekregen doordat de overlastgevers nu weten dat ISA nauw samen-

werkt met de politie, want in de meeste gevallen komt de politie meteen opdagen als ISA daarom vraagt.

3.2 Organisatie en samenwerking politie en toezichthouders

De politie probeert voortdurend aanwezig te zijn in de buurt. Het gaat daarbij niet altijd om politiemensen van het wijkteam, maar ook om externe politiemensen in de vorm van bijvoorbeeld biketeams en bereden politie. Daarnaast heeft de politie speciale acties in de buurt gehouden, waaronder een preventieve fouilleeractie, een actie gericht tegen drugswoningen en een actie tegen overlastgevende horeca.

De groep toezichthouders van ISA is nagenoeg hetzelfde gebleven. Wel zijn er enkele nieuwe gezichten bij gekomen, maar nieuwe toezichthouders werken meestal samen met een meer ervaren toezichthouder. In de Transvaalbuurt werkt een groep ISA medewerkers van ongeveer 15 personen waarvan er 8 à 9 toezichthouders zeer bekend zijn met de buurt. De ISA medewerkers fietsen nog steeds door het gebied, omdat het gebied te groot is om lopend te bestrijken. Wel wordt geprobeerd wat vaker te stoppen, zodat de toezichthouders meer aanspreekbaar zijn voor bewoners. Dit bevalt goed en de ISA medewerkers merken dat bewoners het makkelijker vinden om hen aan te spreken wanneer zij lopen. In bepaalde buurten laten de ISA medewerkers daarom bewust de fiets staan zodat ze beter aanspreekbaar zijn voor de bewoners.

In de afgelopen periode, van februari tot oktober 2008, hebben de toezichthouders dagelijks diensten gedraaid, vaak op verschillende tijden. In drukke perioden, juni en juli, hebben ze dag- en avonddiensten gedraaid en in andere maanden wisselden deze diensten elkaar af. Hierdoor zijn de toezichthouders onvoorspelbaar voor degenen die overlast veroorzaken. In totaal hebben de toezichthouders in 222 dagen, 453 incidenten waargenomen. Dat zijn veel minder waarnemingen dan tijdens de vorige evaluatie in februari 2008 wat erop wijst dat de overlast en criminaliteit zijn afgenomen. Wanneer we het aantal uren toezicht relateren aan het aantal waargenomen incidenten zien we dat het aantal waargenomen incidenten in deze evaluatieperiode ook daadwerkelijk minder is geworden ten opzichte van de evaluatie in februari 2008.⁵

De politie voert nog steeds de operationele regie over de toezichthouders. Naast de wekelijkse grote briefing op woensdag met de Vliegende Brigade, wordt het ISA-koppel dat dienst heeft voor aanvang van elke dienst kort gebriefd door de Officier van Dienst van het wijkteam. Er wordt informatie gegeven over gebeurtenissen van de afgelopen nacht en over geplande speciale acties van de politie in het gebied. Dit blijkt een zeer effectieve methode en vergroot de veiligheid van de ISA medewerkers tijdens hun werkzaamheden.

Ook in de wandelgangen is er tegenwoordig veel contact tussen politie en toezichthouders van ISA. De toezichthouders zijn binnen het wijkteam nu

Noot 5 Tijdens de evaluatie in februari 2008 waren er 405 incidenten waargenomen in 1285 uur. Het aantal waargenomen incidenten tijdens deze evaluatie is 453 in een totaal van 2051.5 uur. Tijdens de evaluatie in februari 2008 waren er 0.32 incidenten per uur, in de huidige evaluatie ligt het aantal waargenomen incidenten op 0.22 per uur.

goed bekend en de meldingen van de ISA hebben binnen het wijkteam (mede daardoor) een hoge prioriteit. De politiemensen van het wijkteam lopen op straat steeds vaker een stukje met de ISA medewerkers door de buurt. Tenslotte worden de dagrapportages van de ISA nu wekelijks bij de politie verwerkt in de systemen, waardoor de terugkoppeling van politie naar ISA veel beter is geworden.

De samenwerking tussen ISA en andere wijkteams is soms nog wat moeizaam, maar ook elders raken de ISA-medewerkers steeds beter bekend. De politiemensen die van buiten de wijk komen en in de Transvaal aan het werk zijn, worden vooraf altijd gebriefd over de aanwezigheid van ISA in de buurt.

Al met al is de politie zeer tevreden over de kwaliteit van en de samenwerking met de toezichthouders van ISA. Vooral de flexibiliteit van de toezichthouders wordt gewaardeerd; als ergens sprake is van een plotseling opkomend probleem kan ISA daar snel op inspringen door een koppel toezichthouders een nachtdienst te laten draaien. De ISA medewerkers zijn ook zeer te spreken over de samenwerking met de politie. Er wordt snel en adequaat gereageerd in situaties wanneer dit nodig is waardoor het gezag van de ISA medewerkers in stand wordt gehouden en zij hun werk goed kunnen doen. Ook wordt er tegenwoordig door de politie altijd een terugkoppeling gegeven van incidenten die zich in de buurt hebben voorgedaan.

4 Samenvatting en verbeterpunten

4.1 Samenvatting

Stadsdeel Oost/Watergraafsmeer zet in de Transvaalbuurt extra toezichtshouders op straat in om de veiligheid en leefbaarheid te vergroten. In de zomer van 2006 zijn zij twee maanden actief geweest en de tevredenheid hierover was zo groot, dat is besloten het toezicht vanaf juli 2007 op een meer structurele manier voort te zetten.

Het is nu weer het tijd om tussentijds de balans op te maken; in hoeverre draagt dit toezicht bij aan het vergroten van de veiligheid en de sociale cohesie in het gebied?

Waar treden de toezichthouders tegen op?

In totaal hebben de toezichthouders in 222 dagen, 453 incidenten waargenomen. Dat zijn relatief veel minder waarnemingen dan tijdens de vorige evaluatie in februari 2008, wat er op kan wijzen dat de overlast en criminaliteit zijn afgenomen. Wanneer het aantal waargenomen incidenten wordt gerelateerd aan het aantal uren toezicht dat wordt gehouden is ook te zien dat er minder incidenten hebben plaats gevonden; 0.32 incidenten in februari 2008 en 0.22 incidenten in oktober 2008. Helemaal zeker is dat niet, omdat het aantal uren toezicht kan zijn veranderd evenals het toezichtgebied. De toezichthouders hebben in de afgelopen periode vooral opgetreden tegen overlast van groepen jongeren. Het was minder vaak nodig op te treden tegen drugsgebruik, overlastgevende dealers en agressie en geweld.

Hoe heeft de overlast zich ontwikkeld?

Afgaande op registratiecijfers van de politie is het aantal meldingen van overlast na een piek in de zomer van 2007 gedaald. Ook uit de dagrapportages van de toezichthouders blijkt dat de drugsgerelateerde overlast (overlastgevende dealers en gebruikers, drugs dealen en openlijk gebruik) sterk is afgenomen ten opzichte van de laatste evaluatie in februari 2008. Daar staat tegenover dat de jongerenoverlast in het gebied wel is toegenomen.

Hoe heeft de criminaliteit zich ontwikkeld?

Ook de aangiftecijfers van criminaliteit laten een positieve trend zien. De afgelopen twaalf maanden (zomer 2007 tot en met zomer 2008) is het aantal aangiften constant op ongeveer vijftig per maand en dat is twintig procent lager dan in 2006. Sinds januari 2008 is de ontwikkeling in de Transvaalbuurt positiever dan in het controlegebied. Ook uit de dagrapportages van de toezichthouders komt eenzelfde beeld naar voren. De toezichthouders hebben in de afgelopen periode minder drugsdeals, vernielingen en diefstal/berovingen waargenomen in vergelijking met de periode van de vorige evaluatie.

Hebben overlast en criminaliteit zich verplaatst naar andere gebieden?

Uit een verplaatsingsonderzoek eerder dit jaar, blijkt dat de criminaliteitscijfers in de Oosterparkbuurt Oost en Oosterparkbuurt West in 2008 25% hoger liggen dan in 2007. De criminaliteit is hier dus toegenomen, vooral straatroven, winkeldiefstallen en diefstallen vanaf/uit motorvoertuig. Het is echter moeilijk om harde conclusies over verplaatsing te trekken, omdat criminaliteit en overlast dynamische problemen zijn en het niet onomstotelijk vaststaat dat de toename van het aantal delicten veroorzaakt wordt door daders die voorheen in de Transvaalbuurt actief waren.

Hoe verloopt de samenwerking tussen politie en toezichthouders?

In februari 2008 is de Vliegende Brigade als een pilot gestart in de buurt. Elke woensdag is er een uitgebreide briefing van de politie, ISA en Vliegende Brigade waarbij alle relevante informatie met elkaar wordt gedeeld. Met de komst van de Vliegende Brigade zou er in theorie een getrapte manier van optreden tegen overlastveroorzakers kunnen ontstaan: eerst signalering door ISA, vervolgens optreden door de Vliegende Brigade en als laatste verbalisering en opsporing door de politie. In de praktijk hebben de medewerkers van ISA en de Vliegende Brigade weinig contact met elkaar tijdens hun werkzaamheden op straat, waardoor de getrapte manier van optreden niet tot stand komt.

Wel zijn de toezichthouders van de ISA steeds beter bekend binnen het wijkteam van de politie. Naast de wekelijkse briefing, worden de toezichthouders dagelijks gebriefd door de Officier van Dienst van het wijkteam. De samenwerking tussen politie en toezichthouders is daardoor verbeterd en er wordt nu structureel terugkoppeling gegeven aan de toezichthouders doordat de dagrapportages door de politie nu wekelijks in het politiesysteem worden verwerkt. De politie is zeer tevreden over de kwaliteit van de toezichthouders en zowel ISA als politie zijn zeer te spreken over de onderlinge samenwerking. Vooral de flexibele inzet van de toezichthouders wordt gewaardeerd.

4.2 Verbeterpunten

Tijdens de evaluatie van februari 2008 werden de onderstaande verbeterpunten genoemd. We zijn nagegaan in hoeverre deze verbeterpunten zijn opgepakt:

- 1 De politie zou af en toe samen met de toezichthouders door het gebied moeten lopen. Dit komt het gezag van de toezichthouders ten goede: veroorzakers van overlast zien dan immers dat de samenwerking tussen beide partijen goed is. Een andere optie is om politiemensen een keer in het uniform van de toezichthouders door de buurt te laten lopen. Dan kunnen zij zien wat het effect hiervan is op veroorzakers van overlast.*

Dit is niet gebeurd, maar inmiddels ook niet meer noodzakelijk. Het is bij de overlastgevers duidelijk dat ISA toezichthouders nauw samenwerken met de politie. De snelle reactie van de politie op incidenten die werden gemeld door ISA toezichthouders heeft het gezag van de toezichthouders versterkt.

- 2 *De politie heeft onvoldoende capaciteit om te reageren op alle meldingen van de toezichthouders. De toezichthouders nemen zoveel incidenten waar dat de politie niet altijd opvolging kan garanderen. Dit is schadelijk voor het gezag van de toezichthouders in de buurt. Het voert te ver om te spreken van een probleem, maar het is wel een aandachtspunt.*

Volgens de politie hebben de meldingen van de toezichthouders een hogere prioriteit gekregen binnen het wijkteam. Dit betekent dat er sneller opvolging wordt gegeven aan deze meldingen. De toezichthouders van ISA zijn tevreden over de reactietijd van de politie.

- 3 *De toezichthouders zouden niet alleen op de fiets door de buurt moeten surveilleren, maar ook af en toe te voet hun rondes maken. De fiets heeft weliswaar als voordeel dat ze sneller ter plaatse kunnen zijn als er iets gebeurt, maar rondes te voet hebben als groot voordeel dat ze beter aanspreekbaar zijn voor bewoners en ondernemers. Door af te wisselen blijft het verrassingseffect van de snelheid van de fiets behouden en kan de aanspreekbaarheid verbeteren.*

De toezichthouders hebben de afgelopen periode vaak stukken bewust te voet afgelegd omdat buurtbewoners hen dan eerder aanspreken. Ze fietsen echter ook nog steeds door de buurt. Het toezichtgebied is te groot om te voet af te kunnen leggen en de toezichthouders zijn met de fiets sneller ter plaatse als zich een incident voordoet.

- 4 *De briefings tussen politie en ISA moeten, naast de wekelijkse briefing met de Vliegende Brigade, ook doorgaan. Bepaalde onderwerpen, zoals de onderlinge communicatie, terugkoppeling en evaluatie van concrete incidenten en de routes die de toezichthouders afleggen, zijn minder geschikt voor het brede overleg met de Vliegende Brigade.*

Naast de wekelijkse grote briefing tussen politie, Vliegende Brigade en ISA, worden de toezichthouders van ISA dagelijks gebriefd door de Officier van Dienst. De ISA toezichthouders vinden de dagelijkse briefing heel waardevol. In korte tijd zijn ze op de hoogte van belangrijke gebeurtenissen in de wijk die invloed kunnen hebben op hun werkzaamheden. De wekelijkse grote briefing op woensdag is ook zinvol, maar de informatie die de ISA nodig heeft voor hun werkzaamheden in de buurt is afkomstig van de politie en niet van de Vliegende Brigade.

Nieuwe aanbevelingen en aandachtspunten

Uit deze tussentijdse evaluatie blijkt dat bijna alle verbeterpunten van de evaluatie uit februari 2008, zijn behaald. Wel hebben ook voor deze evaluatie enkele nieuwe verbeterpunten opgesteld. Tenslotte hebben we twee aandachtspunten beschreven, die in het volgende overleg tussen de betrokken partijen besproken dienen te worden.

Aanbevelingen

Aanbeveling 1

De samenwerking tussen ISA toezichthouders en de Vliegende Brigade kan beter. Met uitzondering van de korte dagelijkse briefing over eventuele bijzonderheden van die dag is er weinig contact tussen beide partijen tijdens de dienst op straat. Meer samenwerking zou kunnen leiden tot meer en sneller ingrijpen bij kleine overtredingen door de Boa's van de Vliegende Brigade waardoor er minder inzet van politie nodig is. Snelle reactie op geconstateerde overtredingen zou het gezag van de toezichthouders ook weer ten goede komen.

Aanbeveling 2

De toezichttijden van ISA zouden nog onvoorspelbaarder moeten worden. Onvoorspelbaarheid is hun grote kracht en de toezichthouders geven aan dat dealers weten dat ze hun transacties moeten afsluiten voor de reguliere dienst van ISA toezichthouders om 17.00 uur begint.

Aanbeveling 3

Uit de logboekjes van de bewoners blijkt dat zij zich nog altijd het meeste ergeren aan vervuiling van de buurt. De samenwerking tussen de ISA toezichthouders en de milieupolitie moet verbeterd worden. De toezichthouders signaleren regelmatig vervuiling en geven dit via email door aan de milieupolitie, maar tot op heden is nog geen reactie op die meldingen gekomen. Het contact tussen deze twee partijen moet verbeterd worden, zodat het melden van vervuiling zinvol wordt.

Aandachtspunten

Aandachtspunt 1

Er zou een *smoelenboek* aangelegd moeten worden met daarin alle bekende overlastgevers uit de buurt. Dat blijkt nu nog niet mogelijk te zijn, maar de politie is in gesprek met het OM. Momenteel moeten de ISA toezichthouders omslachtige beschrijvingen geven van personen die overlast hebben veroorzaakt of zich schuldig maken aan bepaalde vormen van criminaliteit.

Aandachtspunt 2

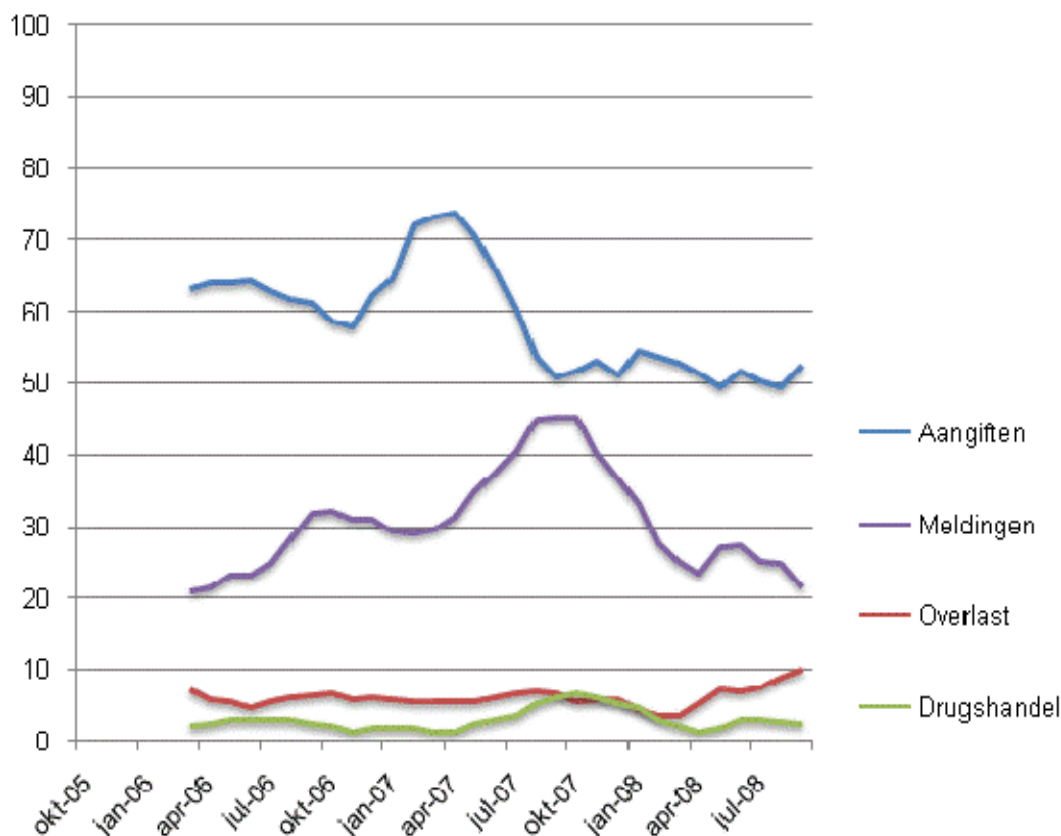
Omdat het toezichtgebied steeds groter wordt, zou er een extra koppel ISA toezichthouders kunnen worden ingezet. Momenteel moeten de toezichthouders vaker fietsend door het gebied gaan, waardoor ze minder goed aanspreekbaar zijn voor de bewoners. Als een extra koppel toezichthouders te kostbaar is, verdient het aanbeveling het toezichtgebied weer kleiner te maken. De kwaliteit en de effectiviteit van het toezicht moet gehandhaafd blijven.

Bijlagen

Bijlage 1 Politiecijfers, dagrapportages en logboeken

Politiecijfers

Figuur 1.1 Politiecijfers Transvaalbuurt oktober 2005 – september 2008 (absolute aantallen; voortschrijdend gemiddelde per zes maanden)



Aangiften

Er zat een piek in het aantal aangiften in de maanden rond de jaarwisseling van 2006/2007. Deze werd gevolgd door een daling in het midden van 2007. De afgelopen twaalf maanden (zomer 2007 tot en met zomer 2008) is het aantal aangiften constant op ongeveer vijftig per maand. Dat is twintig procent lager dan in 2006. De delicten met de meeste aangiften zijn diefstal uit auto's en vernieling.⁶ Een daling van het aantal aangiften is alleen goed nieuws als de aangiftebereidheid gelijk blijft. Als de bereidheid om aangifte te doen afneemt, kan dit immers betekenen dat slachtoffers geen vertrouwen meer hebben in de politie. Of de aangiftebereidheid is gedaald kan echter niet op basis van deze cijfers worden vastgesteld – dit kan alleen op basis van de enquête die in het voorjaar van 2009 wordt gehouden.

Noot 6 De zestien delicten waar aangiftecijfers voor zijn opgevraagd zijn inbraak bedrijven, inbraak box/garage/schuur/tuinhuis, inbraak woningen, zakkenrollerij, diefstal van motorvoertuigen, diefstal vanaf/uit motorvoertuigen, diefstal van fietsen, diefstal van overige voertuigen, overige vermogensdelicten, zedenmisdrijven, openlijk geweld tegen personen, straatroof, overval, bedreiging, mishandeling en zaakbeschadiging.

Meldingen

Ook bij meldingen was er een piek in 2007 en sindsdien is het aantal meldingen lager. Gemiddeld worden er 25 meldingen per maand gedaan van burengerucht, drugs- of drankoverlast, verkeersongevallen of verkeersoverlast. Hier geldt hetzelfde als bij aangiften: een daling is alleen goed nieuws als de meldingsbereidheid gelijk is gebleven en die bereidheid kan niet worden afgeleid uit politieregistraties.

Overlast, drugshandel

Overlast en drugshandel worden niet alleen door burgers en ondernemers gemeld of aangegeven, maar kunnen ook door de politie zelf worden waargenomen en geregistreerd. Dit gebeurt ongeveer tien keer per maand bij overlast en ongeveer twee keer per maand bij drugshandel. Deze cijfers zijn redelijk constant de afgelopen jaren.

Dark figure

Geregistreerde politiecijfers hebben één groot nadeel: ze zeggen alleen iets over criminaliteit en overlast die geregistreerd wordt. Als mensen geen melding of aangifte doen en de politie zelf geen incidenten waarneemt, zal de geregistreerde criminaliteit dalen zonder dat de situatie op straat is veranderd.

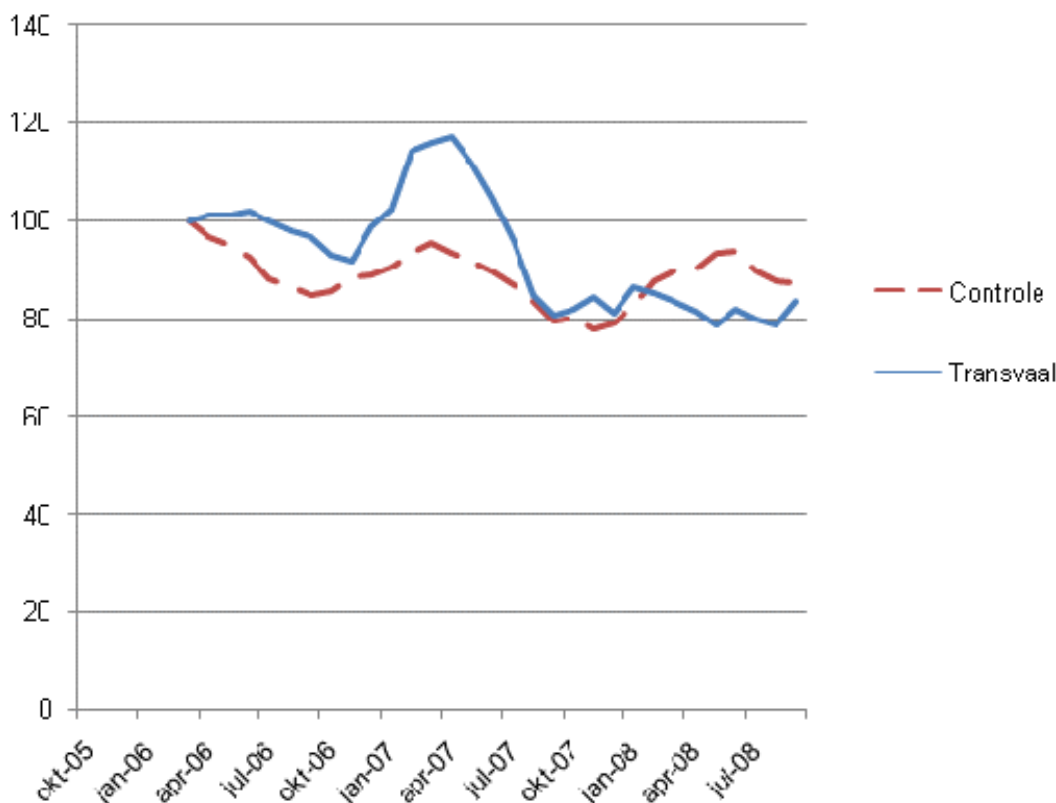
Het verschil tussen wat er werkelijk gebeurt en wat er in de politieregistratie terecht komt, heet het *dark figure*. De meerderheid van de incidenten wordt *niet* gemeld of aangegeven en daarom zijn politiecijfers geen betrouwbare informatiebron voor de *absolute* omvang van de criminaliteit en overlast. Maar als de aangiftebereidheid niet verandert, geven *relatieve* cijfers (procentuele stijging of daling) wel een goede indicatie van de ontwikkelingen.

Vergelijking met controlegebied

De cijfers uit de Transvaalbuurt zijn ook afgezet tegen een groter gebied (controlegebied) om rekening te kunnen houden met bredere trends in criminaliteit en overlast.⁷ Het controlegebied is met opzet veel groter dan de Transvaalbuurt. Dat heeft als voordeel dat uitschieters of incidenten de cijfers nauwelijks kunnen beïnvloeden en een goede vergelijking kan worden gemaakt tussen de Transvaalbuurt en algemene trends in criminaliteit en overlast.

Noot 7 Het controlegebied bestaat uit Betondorp, Dapperbuurt, de Omval, Diamantbuurt, Frankendael, IJsselbuurt, Indische buurt west, Middenmeer, Nieuwe Pijp, Oostelijke eilanden/Kadijk, Oosterparkbuurt, Oude Pijp, Rijnbuurt, Weesperbuurt/Plantage en Weesperzijde.

Figuur 1.2 Geregisteerde aangiften Transvaalbuurt versus controlegebied oktober 2005 – september 2008 (indexcijfer gebaseerd op voortschrijdend gemiddelde per zes maanden; maart 2006 = 100)



Bovenstaande grafiek laat, net als de vorige grafiek, zien dat het aantal aangiften in de Transvaalbuurt tussen 2006 en 2007 is gestegen en daarna is gedaald. De vergelijking met het controlegebied laat zien dat de situatie in de Transvaalbuurt in de eerste helft van 2007 duidelijk verslechterde ten opzichte van de algemene trend in het controlegebied. Sinds januari 2008 is de ontwikkeling in de Transvaalbuurt echter positiever dan in het controlegebied. Er is dus niet alleen sprake van een daling in het absolute aantal aangiften, maar ook in het relatieve aantal. De verbetering in de afgelopen twaalf maanden in de Transvaalbuurt is sterker dan de algemene trend.⁸

Dagrapportages toezichthouders

De toezichthouders houden dagrapportages bij waarin zij vastleggen wat ze tijdens hun dagelijkse surveillance zien en doen. Ze beschrijven criminaliteit en overlast, maar ook contacten met de buurt worden bijgehouden. In het eerste deel van de dagrapportages kunnen de toezichthouders in een open

Noot 8 De kans dat deze verbetering is veroorzaakt door verplaatsing van problemen van de Transvaalbuurt naar de omgeving is zo goed als nihil. Het controlegebied is namelijk zo groot dat de cijfers nauwelijks gevoelig zijn voor dit soort effecten. Zelfs als de criminaliteitsdaling in de Transvaalbuurt voor honderd procent zou zijn verplaatst naar de omliggende buurten, zou het indexcijfer voor het controlegebied slechts met 2% stijgen. De stijging met 15% tot 20% die we waarnemen kan dus niet zijn veroorzaakt door verplaatsing vanuit de Transvaalbuurt.

tekst weergeven wat voor soort waarnemingen ze die dag hebben gedaan en hoe ze hebben opgetreden.

Tabel 2.1 Uren toezicht in de periode februari t/m half september 2008

Maand	Uren toezicht
Februari	253.5
Maart	275.5
April	270.0
Mei	287.0
Juni	309.0
Juli	305.0
Augustus	229.5
September (t/m 15 september)	122.0
Totaal	2051.5

De toezichthouders hebben dagelijks diensten gedraaid, steeds op verschillende tijden. In drukke perioden, juni en juli, hebben ze dag- en avonddiensten gedraaid en in andere maanden wisselde deze diensten elkaar af. In totaal zijn er dagrapportages geanalyseerd van 222 dagen in de periode februari 2008 tot half september 2008. In totaal hebben de toezichthouders in deze periode 2051,5 uur toezicht gehouden.

Wanneer het aantal uren toezicht wordt gerelateerd aan het aantal waargenomen incidenten in deze periode blijkt dat er 0.22 incidenten per uur plaats vinden. In vergelijking met de vorige evaluatie in februari 2008 waarin 0.32 incidenten per uur plaats vonden (405 incidenten in 1285 uur) kunnen we vaststellen dat het aantal waargenomen incidenten per uur is afgenomen.

Tabel 2.2 Waargenomen incidenten toezichthouders februari t/m half september 2008

Type criminaliteit en overlast	Waargenomen	Opgetreden
Groep overlastgevende jongeren	110	87
Agressie en geweld	49	28
Groep overlastgevende dealers	48	34
Vervuiling	46	12
Drugs gebruiken	44	39
Drugs dealen	37	8
Openlijk drankgebruik	24	16
Groep overlastgevende verslaafden	20	16
Wildplassen	18	16
Vernieling	16	7
Diefstal/beroving	3	0
Kaarten	6	0
Anders	32	9
Totaal	453	272

In totaal hebben de toezichthouders in 222 dagen, 453 incidenten waargenomen. Dat zijn veel minder waarnemingen dat tijdens de vorige evaluatie in februari 2008; in 77 dagen werden destijds 405 incidenten waargenomen. Dat is een afname van ongeveer 60%.

In 273 van de 453 gevallen is er door de toezichthouders opgetreden na een waarneming, dat komt neer op 60% van de gevallen. Dit is een afname ten opzichte van de vorige evaluaties. In geval van overlastgevende jongeren treden de toezichthouders bijna altijd op en dit geldt ook voor drugsgebruik, openlijk drankgebruik, vernieling en wildplassen.

Bij incidenten aangaande drugs dealen en vernieling treden de toezichthou-

ders relatief weinig zelf op, maar ze schakelen wel altijd de politie in. In alle gevallen waarbij het niet duidelijk is of er een deal heeft plaatsgevonden of waarbij een dealer op het punt staat drugs te verkopen, proberen de toezichhouders dit te verstoren: dit staat in de tabel bij opgetreden. Het bellen met de politie is door ons niet als optreden aangemerkt.

Een kwart van de waarnemingen heeft betrekking op overlast van jongeren. Verder is agressie en geweld, een groep overlastgevende dealers en vervuiling vaak waargenomen.

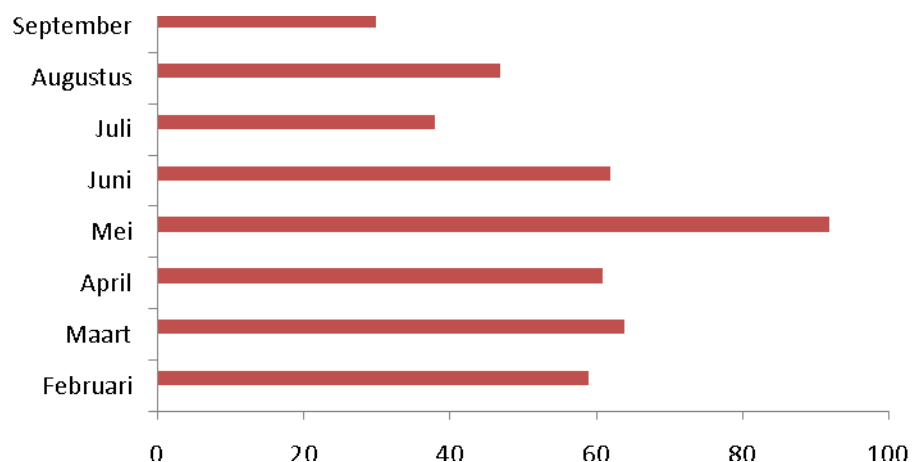
De drugsgelateerde overlast (overlastgevende dealers en gebruikers, drugs dealen en openlijk gebruik) is sterk afgenomen ten opzichte van de laatste evaluatie in februari 2008. De dealers en gebruikers zijn in aantal afgenomen en ze zwerven meer door de buurt waardoor er minder overlast wordt geconstateerd. De toezichhouders nemen minder drugstransacties waar. Wanneer de toezichhouders dit wel waarnemen wordt politie gebeld. Drugsverslaafden worden nog steeds weggestuurd wanneer ze aan het gebruiken zijn of op het punt staan dit te gaan doen.

Alleen het aantal waarnemingen van agressie en geweld is toegenomen in vergelijking met de vorige evaluatie. Deze meldingen hebben vaak betrekking op agressie en geweld tussen verschillende groepen in de wijk. Vaak spelen drugs daar een rol in. Ook zijn er incidenten waarbij agressie en geweld wordt gericht tegen de toezichhouders. In sommige gevallen is dat wanneer de toezichhouders de personen aanspreken op bepaald overlastgevend of crimineel gedrag, in andere gevallen is er geen directe aanleiding.

Overlast door jongeren

In tegenstelling tot de drugsgelateerde overlast is de overlast die veroorzaakt wordt door hangjongeren toegenomen. Er is een aantal vaste plaatsen in de wijk waar jongeren rondhangen, dat zijn het Nike plein, het basketbalveld en het Krugerplein. Het zijn veelal dezelfde jongens als in voorgaande evaluaties maar de groep is aangevuld met jongere jongens (in de leeftijd van 12-16 jaar, 'broertjes van'). De overlast die deze groepen veroorzaken bestaat voornamelijk uit hard praten, rondscheuren op scooters, afval op straat gooien, het hangen in portieken en het spelen van luide muziek. De overlast vindt hoofdzakelijk plaats in de avonduren. In de meeste gevallen worden deze groepen aangesproken door de toezichhouders om uit elkaar te gaan of zich elders op te houden. Hier wordt wisselend op gereageerd.

Figuur 2.1 Totaal aantal waarnemingen per maand (Bron: dagrapportages ISA)



In de maand mei is er relatief veel overlast waargenomen. Als reactie daarop is het aantal uren toezicht in de maanden daarop, juni en juli, toegenomen. Dit wijst op een goede communicatie tussen stadsdeel, politie en toezichthouders. Het aantal waarnemingen in de zomermaanden juli en augustus is namelijk betrekkelijk laag, maar dit is een normale tendens in de Transvaalbuurt.

Tabel 2.3 Totaal aantal waarnemingen per maand

Contacten met bewoners en ondernemers	
	Aantal
Complimenten	55
Melding overlast	28
Klachten	13
Bedreiging tegen toezichthouders	0
Meldingen van criminaliteit	8
Overig	6

(Bron: dagrapportages ISA)

De toezichthouders registreren soms ook de contacten met bewoners en toezichthouders. Meestal krijgen de toezichthouders complimenten over hun aanwezigheid en waarbij ze te horen krijgen dat de veiligheid in de buurt is toegenomen. In mindere mate geven buurtbewoners ook klachten en meldingen door aan de toezichthouders over criminaliteit, overlast en verloederding.

Bedreiging en belediging van de toezichthouders

Uit de vorige evaluatie bleek dat sommige toezichthouders soms (ernstig) werden bedreigd door groepen overlastveroorzakers. De bedreigingen waren in de afgelopen periode niet zo heftig als tijdens de vorige evaluatie. Toch krijgen de toezichthouders regelmatig te maken met honende of beledigende houding van overlastgevendende groepen. Dit is voornamelijk het geval bij de donkergekleurde toezichthouders. Wanneer dit het geval is wordt de politie gewaarschuwd door de toezichthouders. De politie neemt deze bedreigingen en beledigingen hoog op. Zo heeft de buurtregisseur een huisbezoek gebracht aan een jongen die een van de toezichthouders had beledigd.

Logboekjes bewoners

Bewoners en ondernemers in de buurt zijn gevraagd om dagboekjes bij te houden over overlast en criminaliteit en deze in te leveren bij het stadsdeel. De dagboekjes konden worden opgehaald en ingeleverd bij het veiligheidssteunpunt op het Krugerplein of via de website van het stadsdeel. In de onderzoeksperiode van januari tot september 2008 zijn negen logboekjes binnengekomen. Dat zijn allemaal digitaal ingevulde logboekjes, we hebben geen papieren versies meer teruggestuurd gekregen. We konden ook niet achterhalen hoeveel verschillende personen deze negen logboekjes hebben ingevuld.

De logboekjes zijn vooral bedoeld om incidenten in te registreren die bewoners niet (meer) melden bij de politie of andere instanties. Ze zijn er niet om een representatief beeld te krijgen van de situatie in de buurt als geheel.

Tabel 2.4 Dagboekjes bewoners

Soort incident	Aantal
Vervuiling	64
Geluidsoverlast	19
Agressie	19
Vernieling	11
Openbaar drankgebruik	3
Samenscholing	2
Dealen	2
Anders	32

De bewoners die logboekjes bijhouden ergeren zich het meeste aan de verschillende soorten van vervuiling in de buurt. Het gaat daarbij met name om het dumpen van grofvuil, het achterlaten van voedselresten en het weggoien van stapels reclamefolders of kranten. Ook agressie en geluidsoverlast worden veelvuldig gemeld. Bij agressie gaat het met name om de vele burenruzies in de buurt. Verder is de categorie 'anders' ook groot. Hierbij gaat het vooral om het gevaarlijk rijden van scooters op het trottoir. Hiervan wordt veelvuldig melding gemaakt in de verschillende logboekjes. Andere incidenten in deze categorie zijn bijvoorbeeld een straatroof of een brand in een afvalbak. Tenslotte is het opvallend dat bewoners nauwelijks melding maken van drugs dealen of drugsgebruik in de buurt.

Bijlage 2 Onderzoeksverantwoording

Om zicht te houden op de voortgang van het project en de resultaten, heeft het stadsdeel besloten het project continu te laten monitoren. Kleine evaluaties worden afgewisseld met grote evaluaties. In de kleine evaluaties worden interne informatiebronnen geraadpleegd, zoals de logboeken van bewoners, dagrapporten van de toezichthouders en politiecijfers. In de grote evaluaties komen daar enquêtes op straat en een groepsinterview met bewoners en ondernemers bij. De evaluaties laten zien wat het effect is van de toezichthouders en maken het mogelijk verantwoording af te leggen aan de raad en de subsidieverstreker. Maar de evaluaties hebben ook als doel het toezicht effectiever te maken door tussentijds bij te sturen.

Om een betrouwbare uitspraak te kunnen doen over het effect van het extra toezicht, worden verschillende onderzoeksmethoden ingezet. Voor de 'kleine' evaluaties worden de volgende bronnen geraadpleegd:

- Politiecijfers over geregistreerde criminaliteit en overlast
- Diepte-interviews met toezichthouders
- Diepte-interviews met de politie
- Dagrapportages van de toezichthouders
- Logboeken over overlast ingevuld door bewoners en ondernemers

Voor de 'grote' evaluaties komen daar enquêtes onder bewoners en bewoners- en ondernemersbijeenkomst bij.

Diepte-interview toezichthouders en politie

De politie en toezichthouders moeten nauw samenwerken om het project tot een succes te maken. De politie heeft de operationele regie in handen en de toezichthouders starten en eindigen hun rondes op het politiebureau. Wekelijks wordt er een korte briefing gehouden waarbij de toezichthouders worden geïnformeerd over recente gebeurtenissen in het gebied en eventuele acties van de politie in het gebied. Tijdens de diepte-interviews is ingegaan op de kwaliteit van deze briefing, de samenwerking, ontwikkelingen in het gebied, effecten van het toezicht, verplaatsing en de mate waarin de vorige verbeterpunten zijn gerealiseerd.

Logboekgegevens toezichthouders, bewoners en ondernemers

De toezichthouders maken dagelijks een rapportage op voor politie en stadsdeel waarin zij alle bevindingen vastleggen. Het stadsdeel heeft ook logboeken uitgedeeld aan bewoners en ondernemers. Deze gegevens worden in de rapportages verwerkt.

Politiecijfers

Er zijn voor dit onderzoek cijfers over meldingen, aangiften, overlast en misdrijven aangeleverd door de Dienst BedrijfsInformatie van de politie Amsterdam-Amstelland. Er zijn cijfers opgevraagd voor het toezichtgebied zelf en een controlegebied in de omgeving (dertien wijken).

Enquêtes

Voor deze meting zijn geen straatinterviews afgenomen.

Groepsinterview bewoners en ondernemers

Voor deze meting is geen groepsinterview gehouden met bewoners en ondernemers.